

TÜRKİYEDEKİ STK'LARIN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERE YÖNELİK YARDIMLARI ve SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ: SADAKATAŞI DERNEĞİ^α

İbrahim Güran YUMUŞAK*
Hacı ALTUN^c

Özet:

Günümüzde Sivil Toplum Kuruluşları gün geçtikçe önemi artan ve etki alanı genişleyen bir işleve sahip olmaktadır. STK'larının güçlenmesi ve büyümesi, devletin üzerinden sosyal sorumluluk kapsamındaki yükleri azaltmaktadır. STK'ların bir bölümü sadece kendi ülkesi sınırları içerisinde değil diğer ülkelere yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Son on yılda Türkiye'de, başta Osmanlı hinterlandında bulunan ülkeler olmak üzere birçok az gelişmiş ülke ve bölgelere yönelik faaliyetler gerçekleştirilen STK'ların sayısı oldukça artmıştır. Makalede, Türkiye sınırları dışında faaliyet gösteren STK'lardan biri olan Sadakataşı Derneği'nin az gelişmiş ülke ve bölgelere yönelik yaptığı faaliyetler analiz edilerek sosyo-ekonomik katkıları incelenmektedir. Az gelişmiş ülkelere yapılan eğitim, sağlık ve gıda yardımları, ülkenin beşeri sermaye potansiyelini geliştirmekte ve iktisadi hayatı canlandırmaktadır. Bunun yanısıra kabullenilmiş fakirlik algısının kırılmasına ve Türk halkıyla bölge insanı arasında dostluk bağlarının güçlenmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sivil Toplum Kuruluşu, Az Gelişmiş Ülkeler, Yardım, Yoksulluk, Sadakataşı Derneği

SOCIO-ECONOMIC IMPACT OF SUPPORT TURKISH NGOs ON DEVELOPING COUNTRIES: SADAKATASI ASSOCIATION

Abstract:

Today, Civil Society Organizations (NGOs) have an increasingly important and expanding role. Strengthening and growing NGOs reduces the burden of the state concerning social responsibility. Some of the NGOs are engaged not only in their own borders but also in other countries. Over the past decade, the number of NGOs in Turkey, especially those active in the hinterlands of the Ottoman Empire, has been increasing. In this article, the socio-economic contributions of the Sadakataşı Association, one of the NGOs operating outside the borders of Turkey, are analyzed by examining the activities of the association for the less developed countries and regions. Education, health and food aids made to underdeveloped countries improve the human capital potential of the country and stimulate the economic life. Besides, it contributes to breaking the accepted perception of poverty and strengthening the bonds of friendship between the Turkish people and the people of the region.

Keywords: NGO, Less Developed Countries, Aid, Poverty, Sadakataşı (Charity Stone) Association

Giriş

Son çeyrek yüzyılda sivil toplum kuruluşları uluslararası alanda da oldukça yaygın ve etkin hale gelmiş bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan bazıları Birleşmiş Milletler ve diğer resmi kuruluşlarla işbirliği içinde onların sağladığı imkânları kullanmaktadırlar. Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği sayesinde çalışmalarını devam ettirmektedirler. (Eliçin, 2011:44-60).

Sivil toplum kuruluşlarının bir kısmı küresel hedeflere yönelmektedirler. Uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak insanlık ve çevre konularında çalışan, olağan üstü durumlara hazırlık yapan ve kriz dönemlerini aşmak için kaynakları harekete geçirmeyi amaç edinen sivil

^α Makale, İbrahim Güran Yumuşak'ın danışmanlığında Hacı Altun tarafından hazırlanan "Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının Az Gelişmiş Ülkelere Sosyo-Ekonomik Katkıları: Sadakataşı Derneği Örneği" başlıklı yüksek lisans projesine dayalı olarak hazırlanmış ve güncellenmiştir.

* Prof. Dr. İstanbul S. Zaim Üniversitesi, ibrahim.yumusak@izu.edu.tr

^c Sadakataşı Derneği, İstanbul, haci.altun@ibb.gov.tr

toplum kuruluşlarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Meray, 2007:184). Uluslararası sivil toplum kuruluşları içinde en önemli kategoriye insan haklarını amaç edinen sivil toplum kuruluşları oluşturmaktadır

Son 25 yılda sivil toplum kuruluşları ulusal ve uluslararası sorunları küresel alana kaydırmaya başlamıştır. Çünkü fakirliğin azaltılması, cinsiyet ayrımına karşı çıkma, basın, insan hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ulusal sorunların ancak küresel yönetimle çözümlenebilecek sorunlar olduğunun farkına varılmıştır (Göymen, 2010:92). Artık sivil toplum kuruluşları yalnız değil, diğer kuruluşların sınır ötesi kaynak ve enformasyon desteğiyle ortak çalışmalara başlamışlardır. Onların amacı insanların maruz kaldığı acıları azaltmak ve fakir ülkelerde gelişmeye katkıda bulunmaktır (Günlü, 2011:71-91).

Uluslararası sivil toplum kuruluşları belki de en iyi yardım faaliyetleri ile tanınmaktadırlar. Kıtliklar, mülteciler, doğal veya insan yapımı felaketler bu sivil toplum kuruluşlarını harekete geçirir. Onlar, halka dönük eğitim ve lobcilik faaliyetleri açısından da iyi tanınmaktadırlar. Bu kuruluşlar gelişmiş ülkelerde halkın ve hükümetin dikkatini fakir ülkelerin ihtiyaçlarına çekerler ve daha ileri düzeyde bir Kuzey-Güney işbirliğini teşvik ederken, geri kalmış ülkelerde sık sık insan haklarını ve kadınların güçlenmesini savunurlar (Meray, 2007:175).

Birleşmiş Milletler teşkilatının kurulması ve bu teşkilatla kurulan ilişkiler sivil toplum kuruluşlarının uluslararası alanda boy göstermesi bakımından önemli bir aşama kabul edilmektedir (Yıldırım, 2004:204). Bu durum Birleşmiş Milletler ile sivil toplum kuruluşları arasındaki resmi ilişkinin temelini oluşturması, sivil toplum kuruluşlarının uluslararası siyasetin aktörleri olarak tanınması sonucunu doğurması ve küresel yönetime ihtiyaç olduğunu belirtmesi açısından oldukça önemlidir.

Demokratik toplumlarda gitgide daha çok etkin olmaya başlayan sivil toplum kuruluşları, yaptırım güçlerini ve saygınlıklarını da artırmaktadırlar. Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı gibi devletlerarası kuruluşlar, bir kısım ilişkilerini ve devlet kanalıyla yürütülemeyen bazı projelerini sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yürütebilmektedir (Eliçin, 2011:44-60). Ayrıca Birleşmiş Milletler, insanı, toplumu, çevresel kaynakları hesaba katan, küresel yarar ve rekabet avantajlarından yararlanan, insan için küresel işler sağlayacak küresel yönetime ihtiyaç olduğunu da belirtmektedir.

Makale, Türkiye’de STK’ların mevcut durumu incelenerek, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki STK’ların özellikleri genel hatları ile açıklanmaya çalışılacaktır. Daha sonra ise, Türkiye sınırları dışında faaliyet gösteren STK’lardan biri olan Sadakataşı Derneği’nin az gelişmiş ülke ve bölgelere yönelik yaptığı faaliyetler analiz edilerek sosyo-ekonomik katkıları incelenecek ve bu bölgelerde faaliyet gösteren diğer Türkiye orijinli STK’lar ile karşılaştırması yapılacaktır.

1. Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Sivil Toplum Kuruluşları

Çağımız kalkınmış toplumları; toplumsal ihtiyaç ve faaliyetlerini kamu, özel ve üçüncü sektöre dayandırırken; yönetişimin resmi paydaşlarına ilaveten sivil paydaşları da belirlemede, onlara uygun alanlar açmada ve işlevler yüklemeye gecikmemektedirler. Gelişmiş ülkelerde üçüncü sektör ve araçları olan sivil toplum kuruluşları, örgütlü sivil paydaşlar olarak, diğer iki sektörün giremediği boş alanları doldurma konusunda başarılarını tescillemiş bulunmaktadır (Casparly, 2012:171 - 184).

1.1. Gelişmiş Ülkelerde Sivil Toplum Kuruluşları

Küresel eksende demokratik ülkelerin; hukuka bağlılık, barış ve güvenlik, ulusal istikrar, yatırım yapmaya elverişli bir ortam, insan haklarına saygı, çok taraflı ticaret sistemine ülkelerin

eşit katılımı, taahhütler ile birlikte kalkınma hakkı, cinsiyet eşitliği, özgürlük gibi karşılıklı güçlendirici etki yapan bir kısım temel değer ve hedefleri esas aldıkları işbirliğine ihtiyaç duydukları bilinmektedir (Renshaw, 2012:299-316). Ancak, böyle bir durumun uygulamaya geçirilebilmesi; toplumun devlet dışı sivil kesimlerinde, etkin bir girişim ve güçlü bir dayanışmanın varlığı şartına bağlıdır.

STK'lar, gelişmiş toplumlarda yaşanan siyasal, ve sosyal ilişki ve gelişmelerin kaçınılmaz sonucudurlar. Bütün çağdaş dünya toplumlarında sivil toplum kuruluşları mevcuttur ve mevcudiyetinin ötesinde toplumsal hayattaki ağırlıklarını günden güne daha fazla hissettirmektedirler. Bir başka ifadeyle, çağdaş toplum olmanın göstergelerinden biri olan STK'lar çok önemli kuruluşlardır. Genellikle, ileri düzeyde sanayileşmiş ve gelişmiş toplumlarda karşılaşılan bu oluşumlar, demokrasinin egemen olup olmaması ile doğrudan bağlantılıdır (Talas, 2011:387-401). Yani, demokrasi egemenliği arttıkça sivil inisiyatif grupları, kurum ve kuruluşlarının etkisi artmaktadır. Bu durumun sebebi, halk katılımının sağlanması ile her büyük işin üstesinden gelinebileceği gerçeğine dayanmaktadır.

Gelişmiş toplumlarda sivil örgütlenmenin daha etkin ve yaygın bir biçimde olmasının bir başka sebebi, sivil toplumun çoğunlukla şehirleşmenin olduğu, şehirli insanların, şehirli kimliklerin ortaya çıktığı ve serbest pazarın oluştuğu bir ortamda meydana geliyor olmasıdır. Bunun haricinde, toplumu oluşturan insanların birey olmayı başarıp başaramaması sivil inisiyatifin ortaya konulmasında etkili olabilmektedir (Keyman, 2004:1-21).

Avrupa Birliği ülkelerindeki sivil toplum kuruluşlarına bakıldığında, sivil toplum örgütlenmelerinin Avrupa kıtasında özellikle de Kuzey Avrupa'da köklü bir geçmişe ve zengin bir deneyim birikimine sahip kurumlar olarak, siyasete ağırlıklarını koydukları bilinmektedir (Ferguson, 2012:383-386). Avrupa Birliği ülkelerindeki sivil toplum kuruluşlarını kurmak kolay, ucuz ve bu kuruluşların çalışmaya başlaması karmaşık süreçler gerektirmemektedir. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının kuruluşunu izne bağlı olmaktan çıkarılmaktadır. AB üyesi tüm ülkelerde sivil toplum kuruluşları vergiden muaftır, zira bu kuruluşlar toplum yararına işler yapan yerler olarak kabul görürler ve yasal düzenlemeler bu doğrultuda yapılmaktadır (Grindle, 2012:1-54). Avrupa Birliğinde sivil toplum kuruluşlarının örgütlenme hak ve özgürlükleri hukuki düzenlemelerle güvence altına alınmıştır.

AB üyesi ülkelerde, sivil toplum kuruluşlarının kapatılması çok seyrek karşılaşılan bir olaydır. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının ülke dışı fonlardan kaynak almasına AB'nin yaklaşımı "neden olmasın" şeklinde olup, temel olarak dış kaynaklı mali destek toplum için bir tehdit unsuru olarak görülmemektedir. Devletin sivil toplum kuruluşları üzerinde de yoğun bir denetimi bulunmamaktadır (Ferguson, 2012:383-386). Sonuç olarak sivil toplum kuruluşları ve devlet arasındaki işbirliği arzu edilir ve mümkündür.

İngiltere'deki sivil toplum kuruluşları ise, yerel hesap verilebilirliğin güçlendirilmesi, yerel hizmetlerin kullanıcılara ulaşması ve tertip/düzen açısından başarıya ulaşılması için anahtar bir konum teşkil etmektedir. Yerel yönetimler buldukları yerde daha iyi hizmet verip gerekenleri yapabilmeleri için sivil toplum kuruluşlarının uzmanlık alanlarından ve girişimlerinden faydalanmaktadırlar (Okutan, 2008:91-108). Öte yandan sivil toplum kuruluşlarının yerel alanlarda yönetime katılımını sağlamak için en yakın fırsat odakları olarak yerel yönetimler görülmektedirler. STK'lara faaliyetlerini gerçekleştirirken, üyelerine ve katılımcılarına daha iyi hizmet verebilmeleri ve gelişebilmeleri için yerel yönetimlerce gerekli destek bu sayede sağlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde, üçüncü sektör denilen sektördeki kar amacı gütmeyen kuruluşların iş hayatı ve devletin dışında yer alarak sürekli büyümekte ve binlerce kurumdan oluşan yapısıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin hepsinden farklılığını ve yaygınlığını

ortaya koymaktadır. Bu kurumlar vergilerle değil, bağışlar ve üyelik aidatlarıyla yaşamakta ve kendi gönüllü ve bağımsız yönetim kurulları tarafından yönetilerek toplumsal işlevler görmekte etkili yurttaşlar topluluğunu meydana getirmektedirler (Renshaw, 2012:299-316). ABD'deki sivil toplum kuruluşları devlet programında da çok önemli bir yere sahiptir. Çünkü çeşitli konularda devletin yerine getirmediği hizmetleri yapmak isterler ve bir anlamda devletin yapması gerekenleri üstlenirler.

Amerika'da sivil toplum kuruluşlarının yasaları değiştirme düzeyinde bile gücü vardır. İki yılda bir hükümet yetkilileriyle ilgili yasaların çıkması öncesinde bir araya gelir, sivil toplum kuruluşlarının fikir ve önerilerini dinler, yapılan işler ve projeler tanıtılır ve düzenli diyalog sürdürülür (Caspary, 2012:171- 184). Amerika'daki sivil toplum kuruluşlarını üç gruba ayırmak mümkündür. Bunlar belirli bir hizmet veren sivil toplum kuruluşları, baskı grubu olarak hizmet veren sivil toplum kuruluşları ve kaynak geliştirici sivil toplum kuruluşlarıdır. (Keyman, 2004:1-21). Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının birçoğu devletten mali destek alır. Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerde sivil toplum kuruluşlarının meselelerini çok yakından izleyen basın kuruluşlarının varlığı bir dış denetim aracı görevini yerine getirmektedir (Cashore, 2002:503-529).

1.2. Gelişmekte Olan Ülkelerde Sivil Toplum Kuruluşları

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelerde de sivil toplum kuruluşları, geniş işbirliği alanları açarak, ekonomik açıdan da önemli ölçüde katma değer üreten işlevleri ile ekonomik gelişimin araçları haline getirilmeye çalışılmaktadır.

Gelişmiş ülkelerle küresel yönetimi güçlendirme konusunda önemli mesafeler kat eden gelişmekte olan ülkeler; ulusal öncelikler de dahil olmak üzere ülke içi şartlarını değiştirmek ve kapasitelerini farklılaştırmak için yoğun çaba harcamaktadırlar. Bu kapsamda, gelişmekte olan ülkeler, ulusal düzeyde yönetimin güçlendirilmesi, uluslararası topluluk tarafından kapasite geliştirme, mali destek, teknoloji transferi ve fırsatlar yaratan bir ortamın teşvik edilmesi yoluyla destek beklemektedir (Yıldırım, 2004:285).

Gelişmekte olan ülkelerde genellikle, söz konusu kuruluş ve üyeler üzerinde devlet baskısı nedeniyle toplumda yeterince sivil toplum kuruluşu oluşmamakta ve katılım sınırlı kalmaktadır. Demokrasinin katılım ve denetim aracı olarak görülmesi gereken bu kuruluşların sözü edilen işlevleri ancak uygulamadaki demokratik ve etkin faaliyetleri ile sağlanabilir (Ateş ve Uysal, 2006:63-86).

Gelişmekte olan ülkelerde karşılaşılan başlıca sorunlar arasında, vatandaşına güvenmeme, vatandaşlık bilincine sahip olamama, hak arama konusundaki yetersizlik, her şeyi devletten bekleme gibi siyasal ve yönetsel kültür sorunlarının aşamadığı; alışkanlıkların sivil toplum kuruluşlarının yaygınlaşmasına engel teşkil ettiği bir toplumsal ortam; yönetimin etkin bir paydaşını bulamaması gösterilebilir (Grindle, 2012:1-54). Bu sorunların üstesinden gelebilme, bilinçli çaba istemekte ve bu tür ortamların değişmesini gerekli kılmaktadır.

Kalkınmakta olan ülkelerin, birtakım sorunları gidermek için izleyeceği yöntem farklılığı sosyo-ekonomik yapılarından kaynaklanmaktadır. Bu ülkelerin, önce üçüncü sektör kuruluşlarını geliştirmeleri, sonra da sistemdeki yerini siyasal, ekonomik ve kültürel bazda zenginleştirme çabalarını geciktirmemeleri kaçınılmaz bir amaç haline gelmiştir (Bıçkı ve Sobacı, 2011:215-233). Bu amaç, üçüncü sektör kuruluşlarının çağdaş kalkınma araçları haline gelmesinden kaynaklanmaktadır.

Dünya ölçeğinde gelişmiş bölgeler ile az gelişmiş bölgeler arasındaki gelir dağılımının gittikçe bozulmakta olduğu dikkate alındığında, STK'ların rol ve işlevleri daha çok gündeme gelmektedir. Çünkü küresel bazda kalkınma ve gelir dağılımı adaletsizliği devam etmektedir.

Merkez-dışı ülkelerde liberal-demokratik değerlerin henüz tam olarak yerleşmemiş olması nedeniyle bu tür girişimler doğal olarak dış desteklere dayanmak zorunda kalmaktadır. Ayrıca, liberal-demokratik merkez ülkelerde sivil girişimlerin üstelenebilecekleri rol ve işlevler daha belirgin iken, merkez-dışı ülkelerde böyle bir belirginlik durumu söz konusu değildir. Böyle bir belirsizlik ortamında, az gelişmiş ülkelerdeki sivil girişimler doğal olarak küresel kapitalizm ve dünyanın güçlü ülkelerinin çıkarları doğrultusunda etkiye ve telkine açık olabilirler (Ateş ve Uysal, 2006:63-86).

Merkez-dışı ülkelerin çoğunluğu hala liberal değerleri özümsemiş ve demokratikleşmeyi tam anlamıyla sağlamış değildir. Bu yüzden, merkez-dışı ülkelerdeki sivil girişimlerin hem gündemleri daha yoğun hem de amaçları daha karmaşık bir yapı arz etmektedir. Aynı anda hem liberalleşme, hem demokratikleşme hem de küresel sorunlarla ilgilenme maliyetinin yüksekliği ve yerel kaynakların yetersizliği kaçınılmaz olarak merkez-dışı ülkelerdeki sivil girişimleri gelişmiş ülkelere destek almaya itmektir (Grindle, 2012:1-54). Gelişmiş Batı toplumlarından mali ve bazen de siyasi destek bulma zorunluluğu dolayısıyla merkez-dışı ülkelerdeki sivil girişimlerin konumu zamanla dış kaynağa bağımlı olmakta, bu durum onları dış etkilere ve dış kontrole daha açık hale getirmektedir.

Gelişmekte olan merkez-dışı ülkelerde sorun alanlarının çok olması nedeniyle bazı sivil oluşumların işbirliği yapabilecekleri ve destek alabilecekleri uluslararası kuruluş bulma imkanlarının olması dolayısıyla, merkez ülkelere yönelik bir art niyet kuşkusu doğmaktadır. Örneğin, ulus ötesi örgütlenmiş sivil oluşumların özellikle bazı alanlarda (örneğin, çevre, kadın konularında) faaliyet gösterenlere, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Avrupa Birliği gibi resmi uluslararası kurumlar destek vermektedirler (Cashore, 2002:503-529). Bu durum, merkez-dışı ülkelerdeki sivil girişimlerin Batılı ülkelerin kontrol araçları olarak görülmesine yol açabilmektedir. Merkez ülkelerin dış politika aracı olmaları ve onlardan gelen mali kaynakları kullanmaları nedeniyle merkez-dışı ülkelerdeki STK'ların önemli açmazlarının olduğu görülmektedir.

Yirminci yüzyıla damgasını vuran “Soğuk Savaş”ın sona ermesi ile dünya, yeni bir düzenin oluşumuna doğru yola çıkmıştır. Sadece siyasal yapıda değil, ekonomik, kültürel v.b pek çok alanda değişiklik yaşanmıştır. Dünya ile birlikte baş aktörlerin de değişmeye başladığı ve devlet dışı aktörlerin gelişip güçlenerek, devletle birlikte yan yana yer aldıkları hatta bazılarının devlet kararlarını bile etkileyecek düzeye geldikleri gözlenmiştir. Yirmi birinci yüzyılda ise devlet dışı bu aktörler sadece ulusal çapta değil, uluslararası çapta da önemli hale gelmiştir (Yalçınkaya, Türkeş ve Aslantaş, 2006).

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ile birlikte özellikle Doğu Avrupa ve Sovyetler'deki merkezci ve devlet odaklı bürokratik yapıların başarısız olması ve bu ülkelerdeki düzenlerinin yavaş yavaş yıkılması, Dünya'nın yeni bir düzene ve anlayışa doğru gidişinde büyük bir rol oynamıştır. Bu dönemde güçlenen küreselleşme olgusu ve buna bağlı olarak değişen değerler, uluslararası kuruluşların sivil gelişmeyi destekleyerek devlet otoritesinin mutlak ve vazgeçilmez oluşu fikrinin kişiler üzerindeki etkisini azaltmıştır. Bu durum, sivilleşmeyi ve sivil toplum anlayışını güçlendirmiştir (Çepel, 2006).

Türkiye'de sivilleşme ve sivil toplum hareketinin örgütsel bir yapı haline gelip, güç kazanması daha çok Cumhuriyet'in ortalarına doğru olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ve öncesinde Osmanlı döneminde merkeziyetçi bir devlet yapısı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla o dönemlerdeki yapı daha otoriter olduğundan çevre, daha çok merkeze uyum sağlamak zorundaydı. Çevrenin yani sivil hayatın, merkeze etkisi çok azdı. Demokratikleşmeye dönük girişimler zayıf ve yetersiz kalmaktaydı. Örneğin II. Meşrutiyet dönemi, bazı özgürlükleri de beraberinde getirmiştir. Yüz binlerce işçinin sağlıksız iş koşullarını protesto etmek adına greve

gittiği dönemler buna bir delil olarak gösterilebilir. Ancak Osmanlı Devleti'nin kamuya da sıçrayan bu grevleri önlemek için kamusal alandaki tüm sendikal hareketleri yasaklaması (Tatil'i Eşgal Kanunu-1909) toplumsal yapıda, sosyal sınıfların güçlenmesini engelleyip, sivil hareket girişimlerini zayıflatmıştır (Koray, 2005). Osmanlı Devleti döneminde yaşanan pek çok talihsiz durumun yarattığı olumsuz toplumsal etkiler, Cumhuriyet'in ortalarına doğru değişme göstermiştir. Hatta bu dönemde sivil girişimler ve oluşumlar lehine pek çok gelişmeler yaşanmıştır.

Türkiye'de, 1961 Anayasası'nın sosyal adalet anlayışına büyük katkıları olmuştur. 1961 Anayasası ile pek çok sosyal hakkın, çalışma hakkının, sendikal hakların Anayasa'nın koruyucu şemsiyesi altına alınması toplumda sosyal bir irkilışe neden olmuştur. Ancak 1981 Anayasası, 1961 Anayasası'na tezat daha baskıcı, sınırlayıcı, demokratikleşmeyi engelleyici, toplumsal güçlerin direncini zayıflatıcı bir etki yaratmıştır (Koray, 2005). Ancak tüm bu yaşananlar doğrultusunda geçmişe bakıldığında toplumsal bir girişim olan sivilleşme ve sivil bir güç olmanın gelişimi açısından en önemli dönem 1980'li yıllardır denilebilir. Türkiye açısından sivilleşme ve sivilleşme hareketinin örgütlenmesinin en fazla önem kazandığı dönem 1980'li yıllar olmuştur. Çünkü bu yıllarda Türkiye'de sosyo-politik bir değişim yaşanmıştır (Çepel, 2006).

1950'li yılların ortasından itibaren ithal ikameci ve korumacı bir ekonomik büyüme stratejisinin izlendiği Türkiye ekonomisinde, 1980'lerde ekonomik alanda korumacı politikadan vazgeçilip, ihracata dayalı, dışa açık, liberal bir anlayış benimsenmiştir. Devletçi politikaların yerini, neo-liberal politikalar almıştır. Dolayısıyla da, 1980 sonrasında izlenen ekonomik ve siyasal politikalar, toplumsal ve ekonomik yapıdaki değerlerin önemlilik derecelerini değiştirip yerine yeni değerler getirmiştir. Bunlara örnek olarak, rekabetçi piyasa, özelleştirme, liberalizm, özgürlük, insan hakları, kadın hakları, barış hareketleri, çevrecilik yurttaşlık hakları, vs. verilebilir (Cicioğlu, 2007).

Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısındaki demokratikleşme, yerelleşme, liberalleşme ve sivilleşme süreci ile birlikte sivil toplum kuruluşlarının da bu süreç içindeki yeri giderek önem kazanmaya başlamıştır. Hatta Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının % 56'dan fazlası 1980'den sonra kurulmuştur (Çepel,2006). Bu da Türkiye'nin 80'li yıllarının Sivil Toplum Kuruluşları için bir dönüm noktası olduğunun kanıtı olmaktadır.

Çağdaşlaşmak hedefini benimseyen Türkiye için son zamanlardaki en önemli amaç, ekonomik ve siyasi olarak AB'ne dâhil olan ülkelerle aynı seviyeye sahip olmaktır. Sivil Toplum Kuruluşları'nın AB içinde özel bir yeri vardır. Çünkü küreselleşme, ekonomik ve siyasal platformda tüm dünyada olduğu gibi AB ülkelerine de pek çok yenilik ve değişiklik getirmiştir. Demokrasiyi içselleştirmiş olan bu ülkelerde her şey devletten beklenilmemektedir. İhtiyaç duyulan konularda, devlet dışındaki kuruluşlar, sorunların giderilmesinde sorumlulukları devletle paylaşmaktadırlar. Bu sorumluluklardan kendilerine pay çıkaran hükümet dışı kuruluşlar, birer sivil girişim olan STK'lardır (Genç ve Erdal, 2006).

AB, Türkiye'deki STK'ların gelişmesinde büyük roller oynamıştır ve bu rolüne devam etmektedir. Çünkü AB'nin benimsemiş olduğu katılımcı demokrasi anlayışı, Türkiye'de var olan sivil toplum anlayışını değiştirmiştir. Bu kapsamda AB, kendisine aday olmak isteyen ülkelere adaylık için belirli koşulları yerine getirme şartı istemektedir. Bu şartlardan biri de demokrasinin, katılımcılığın artması ve sivil toplumun gelişmesidir. Çünkü sağlıklı ve güçlü bir sivil toplum, çoğulcu bir demokrasi demektir. Bu nedenle AB, sivil toplumun güçlendiğinin ve bu güç çerçevesinde örgütlendiğinin simgesi olan STK'ları desteklemektedir (Genç ve Erdal, 2006).

Türkiye’de, AB’ye aday olma süreci içerisinde Sivil Toplum Kuruluşları’na yönelik pek çok olumlu yasal düzenlemeler yapılmıştır. 11.04.2004 tarihli 5253 no’lu yeni Dernekler Yasası buna örnek olarak verilebilir. Bu yasal düzenleme ile dernekler, mülki idareye önceden bildirmek ve tüzüklerinde belirtmek şartı ile yurtdışındaki kurum ve kuruluşlardan yardım alabilmektedirler. Ayrıca getirilen başka bir düzenleme ile Türkiye’de kurulmuş olan derneklerin yurtdışı faaliyet yasakları kaldırılmıştır. Tüm bunlar Türkiye’deki sivilleşme, sivilleşmenin benimsenmesi ve örgütlenmesi hareketi açısından çok olumlu gelişmelerdir (Aydoğmuş, 2006).

AB, Türkiye’deki STK’ların gelişmesini güçlendirmeyi amaçlayan bir Sivil Toplum Geliştirme Programı uygulamaktadır. Ayrıca, Türkiye’yi kendine görev yeri seçmiş olan Avrupa Demokrasi ve İnsan Hakları Girişimi, Türkiye’deki STK’ları hem mikro, hem de makro projeler vasıtası ile desteklemiştir. AB tarafından Türkiye için öngörülen katılım öncesi mali yardım programı, gelecek programlamalarda dernek kurma özgürlüğünün güçlendirilmesine ve sivil toplumun gelişmesine öncelik vermeye devam etme taraftarıdır. Türkiye’deki STK’ların gelişmesinde ve güçlenmesinde AB’nin etkisi oldukça fazladır.

Günümüz Türkiye’sinde, sivil toplum alanında önemli gelişmelerin yaşandığı ve pek çok STK’nın, seslerini giderek daha da yükselttiği görülmektedir. Ayrıca hem sosyal, hem de siyasal alanda giderek daha etkin olmaya başlamışlardır.

2. Bir Sivil Toplum Kuruluşu Örneği Olarak Sadakataşı Derneği

Her ne kadar Osmanlı Devleti’nde batılı tarzda örgütlenmiş sivil toplum kuruluşlarına ilişkin örneklerin sayısı oldukça az olsa da, kendine has ve daha ziyade sosyal amaçlı faaliyet gösteren kurumların sayısı oldukça fazladır. Bunlardan biri de Sadakataşı uygulamasıdır.

2.1. Osmanlı’da Sadaka ve Yardımlaşma

Osmanlı’da sosyal yaşamı incelediğimizde karşımıza yardımlaşma ve dayanışmanın güzel örnekleri çıkmaktadır. Sosyal yardımların dağıtımlarında, “emin”, “kahya” veya “şimbil” adıyla anılan kişiler görev almıştır. Bu kişiler köyün veya mahallenin yoksullarına yardımların sağlıklı bir şekilde ulaşmasını sağlamıştır. Varlıklı kişiler “emin”lere yapacakları yardımı bırakmış, “emin”ler de yardımları sessiz sedasız, ihtiyaç sahiplerine ulaştırmışlardır. Diğer bir uygulama da; özellikle ramazan ayında varlıklı kişiler çevrelerinde bulunan yoksul kişileri iftara davet ederek karınlarını doyurulmuşlardır. Misafirler yemeklerini yedikten sonra, “diş kirası” denilen bir miktar para veya hediye ile uğurlanmıştır. Böylece ev sahipleri, nezaket kuralları içerisinde misafirlerini ağırlamış ve zekâtlarını vermişlerdir.

Diğer bir örnek, “zimen defteri” uygulamasıdır. Varlıklı kişiler özellikle fakir ailelerin yaşadıkları mahallelerde, mahalle bakkalından veresiye defterine isimlerini yazdıran kişilerin borçlarından ödeyebildikleri kadarını ödeyerek, borçlarını sildirmişlerdir. Özellikle Ramazan ayında yapılan bu uygulama ile, yardım yapanın ismi gündeme gelmez, yardım alan da onuru kırılmadan borçlarından kurtulurdu. Osmanlı coğrafyasında; sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın güzel örneklerinden birisi “Sadaka Taşları”dır. İnsan onurunu kırmadan, veren ile alanın birbirinden haberdar olmadan yapılan bir yardımlaşma aracı olan sadaka taşları, sosyal hizmet alanında örnek uygulamalardan birisini oluşturmuştur. (Çavuşoğlu, 2013:92)

İslâm medeniyeti vakıfları yoluyla bu meseleyi çözmüştür. Bunun yanında Osmanlılar döneminde zarâfet ve nezaketin, insan onuruna verilen değer göstergesi sayılabilecek zimem defterleri ve sadaka taşları gibi iki güzel uygulama örneği de tarihin altın sayfalarında yerini almıştır. Zimem defterleri, veresiye defterleri demektir. Ramazan ayında zenginler tebdil-i kıyafet yaparak bakkal, manav, kasap gibi dükkânlardan veresiye alış-veriş yapıp borcunu hesabına yazdıran fakirlerin borçlarını ödeyerek defterden sildirirler, “Allah kabul etsin”

diyerek çekip giderlerdi. Böylece ne fakir borcunu ödeyen zengini tanır ve bilir, ne de zengin borcunu ödediği fakiri tanır ve bilirdi. Sadaka taşları da Osmanlı zarâfetine bir simgesidir. Mahallelerin belli yerlerine yerleştirilen içine para konulabilecek şekilde oyukları bulunan sadakataşlarının oyuklarına zekât yükümlüsü ya da infâkta bulunmak isteyen zengin parasını yerleştirir, fakir gelir ihtiyacı kadarını alır giderdi. Böylece ihtiyacı olup da birisinden isteyemeyen insanlar buradan yararlanırlardı.

“Sadaka taşları”, Süleymaniye’de ve Bursa’da duvar içinde açılmış bir oyuk şeklinde, yine Antakya sokaklarında, yerden bir buçuk metre yükseklikte duvarda çıkıntı şeklinde farklı çap, ebat şekil ve türde olmakla beraber genel olarak iki model ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birinci tip genellikle beyaz, farklı renkleri de bulunan, silindirik, çoğu antik mermer sütunlardır. Selatin camilerin yakınlarında bulunanlar daha sanatlıdır. İstanbul’da bulunanların bir çoğu ortak özellik taşımaktadır. Toprak üstünde bulunan kısımları yaklaşık 120-140 cm yükseklikte ve 30 ile 70 cm çapındadır. Bu sütunlar alt kısımdan tepeye kadar düz bir şekilde gelip, tepe kısmında 5-10 cm genişliğinde çember bulunur ve aşağı doğru hafif bir kavisleri vardır. Sadak konulan yerlerin çapı değişiklik göstermektedir. (Sevim, 2010:87)

Sadaka taşlarının isimleri bölgelere, ülkelere ve zamana göre değiştiği görülmektedir. İşte bunlardan bazıları. “Sadaka taşı”, “zekat kuyusu”, “dilenci mihrabı”, “hacet taşı”, “ihtiyaçgah”, “fıkara taşı”, “hayrat deliği” dir. Genellikle yere dikine gömülmüşlerdir. Yer sütünde olanları da vardır. Bu taşlar genelde çeşme, cami, tekke gibi yerlerde yapıların bitişiğinde olmakla beraber yapılardan müstakil olarak bulunanları vardır.

Genellikle gözden kalabalıktan uzak; el ayak çekildiği saatlerde vereni, alanı bulunan bu görevli taşların, günümüze çok azı ulaşabildiği için sayıları hakkında kesin bilgi vermek mümkün değildir. (Sevim, 2010:87)

2.1.1. Yardım Amaçlı Taşlar

Binek taşı: İnsanların binek hayvanlarına rahatça binebilmesi için genelde bir ayak kaldıracak yükseklikte sütun veya düzgün taş parçası, bazen da özenle yapılmış bir iki basamaklı taştır. Bu taşlar cadde ve sokakların köşeleriyle saray, konak, ev, cami gibi yapıların önlerine konulurdu.

Dinlenme taşı: Hamalların sırtlarındaki yükü bırakıp dinlenmeleri için ticarî hareketliliğin yoğun olduğu çarşı ve pazar yerleriyle ana cadde ve sokak kenarlarına, yokuş başlarına konulan taşlardır. Yerden yüksekliği 1-1,25 m. olan bu taşlar genellikle çevreden devşirilmiş veya özel biçimde tasarlanmıştır.

Ezan taşı: Minaresi olmayan mescidlerde üzerine çıkılıp ezan okunan taşlardır. Bunlar sütun parçası olabileceği gibi birkaç basamaklı yükselti de olabilir.

Sadaka taşı: Cami, türbe, han, hamam, bîmâristan gibi yapıların çevresinde, ticaretin yoğun olduğu yerlerde, mezarlıklarda ve sokakların kuytu köşelerinde yer alan, çocukların uzanamayacağı 1,20-1,50 m. yüksekliğinde üstü hafifçe oyuk taşlardır. Devşirme veya özel tasarım olabilen bu taşlardan başka bazı nişler ve duvar oyukları da kullanılmıştır. Bu taşlar dilenmeyen, iffet sahibi gerçek yoksulların verilen sadakaları incinmeden gizlice alabilmelerini sağlama amacıyla konuyordu.

Yitik taşı: Bulunan kayıp eşyanın konulduğu taş olup genellikle cami, tekke, türbe gibi yapıların duvarlarında yerden 1-1,25 m. yükseklikte kemerli bir niş şeklindedir. Kayıp eşyayı bulanlar buraya koyarlar, eşyası kaybolanlar da buraya bakarlar (Acun:143-144).

2.2.2. Sadaka Taşlarının Yerleştirilme Yerleri

Osmanlı coğrafyasındaki sadaka taşları, birkaç mahallenin birleştiği, herkesin ulaşabileceği mekânlara yerleştirilmiştir. Sadaka taşları cami, medrese, tekke, çeşme başları, köprübaşları, *Tüm hakları BEYDER’e aittir*

cüzzam hastalarını yaşadıkları yerler, hatta cellât mezarlıkları yanlarına konulmuştur. Yaptığımız incelemelerde İstanbul başta 94 olmak üzere, İzmir, Ankara, Konya, Kayseri, Çorum, Yozgat, Sivas, Kastamonu, Diyarbakır gibi şehirlerin yanı sıra Ayaş, Salihli, Lüleburgaz, Bafra gibi ilçelerimizde sadaka taşlarının bulunduğunu gördük. Sadaka Taşlarının sadece il ve ilçelerle sınırlı kalmadığını, köylerde de kullanıldığını tespit ettik. Arkeolog arkadaşlarımızın desteği ile Muğla İli Yatağan İlçesi Eskihişar Köy Camiinde sadaka taşı bulunduğunu öğrendik. Sadaka taşlarının bugünkü ülke sınırları dışında Filibe Hisar Kapı Camii'nde bulunduğunu Prof. Dr. Hakkı Acun fotoğrafıyla birlikte yayınlamıştır (Çavuşoğlu, 2013:92).

Tablo 1. Sadaka Taşlarının Bulunduğu Yerlerden Örnekler

• Karacaahmet Miskinler Tekkesi	• Konya Gevraki Hanı Önü
• Çorum Ulu Cami Avlusu	• Göynük Akşemsettin Camii
• Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Camii	• Sivas Kale Camii
• Bafra Ulu Camii	• Salihli Camii
• Bulgaristan Filibe Hisar Camii	• Yozgat Çapanoğlu Camii
• Ankara Hacı Bayramı-ı Veli Türbesi	• Ayaş Ulu Camii
• İstanbul Davut Paşa Camii	• Kastamonu Şeyh Şaban-ı Veli Camii Müzesi
• Kayseri Yahyalı Ulu Camii	• Bilecik Kurtköy Yukarı Camii
• Muğla Yatağan Eskihişar Köyü Camii	• İzmir Kurşunlu Camii
• İstanbul Üsküdar İmrahor Camii	• Erzurum Yeğen Ağa Mahallesi, Erzurum Kalesi
• İstanbul Eyüp Karyağdı Baba Tekkesi Yanı Cellat Mezarlığı	• Eyüp Hatuniye (Karılar) Tekkesi

Kaynak: Çavuşoğlu, 2013:96

2.2. SADAKATAŞI DERNEĞİ

Dernek; Yurt içi ve yurt dışında yoksul, yardıma muhtaç, kimsesiz, dul, yetim, öksüzleri, sokak çocuklarını, sokakta kalmış her yaşta insanı, hastaları, yurdundan ayrı kalmışları, mültecileri, yolda kalmışları himaye eder ve her türlü ayni ve nakdi yardım yapar. Bu yardımların gerçekleşmesine katkı sağlayacak yurt içi ve yurt dışında huzur evi, barınma evi, sığınma evi, rehabilitasyon merkezleri, aşevleri, kesimhaneler, kreşler, misafirhaneler, ibadethaneler, kültür merkezleri açar, açılmasına yardımcı olur veya açılmış olanların işletilmesine katkıda bulunur. Çadır kentler, lojistik merkezleri, sosyal amaçlı mağazalar ve sair tesisler kurar, işletir ve bu tür müesseselere her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunur. Ayrıca ihtiyaç sahiplerine yönelik yemek dağıtımında bulunur ve bununla ilgili hizmet satın alır.

2.2.1. Sadakataşı Derneği'nin Kuruluşu

Tarihi bir geçmişe sahip “**Sadaka Taşları**”ndan ilham alarak 2010 yılının Ocak ayında kurulmuştur. Sadaka kültürünü en geniş ve derinlikli manasıyla toplumda yayılmasını görev edinmiştir.

2.2.2.Sadakataşı Derneği'nin Kuruluş Amacı

Derneğin amacı özellikle yurt içinde ve yurt dışında yoksulluğun, çocuk ölümlerinin azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi ve istihdamın artırılmasına yönelik projeler hazırlar ve uygular. Bu amaçlar doğrultusunda faaliyet gösteren kuruluşlarla işbirliği yapar, yardım faaliyetleri ve projeler için gerçek anlamda yoksulların tespiti için çalışmalar yapar ve bu amaçla bir birim oluşturur. Mahalleler bazında ülkenin yoksulluk haritasını yapar ve yoksullara yardım edecek kişi, kuruluş ve kardeş aileler belirler.

Bu cümleden olarak yurt içinde ve yurt dışında insani yardım, eğitim, kültür vb. konularda ülkemizin ve kültürümüzün tanıtımına katkıda bulunmuş şahıslardan hastalık, yaşlılık vb. sebeplerle ihtiyaç sahibi durumuna düşmüş olanları belirler ve yardım yapar. Böylece ihtiyaç sahiplerine onlar başvurmadan da gıda, kira, barınma, konut, yakacak, giyecek, temizlik malzemesi, iş kurma, ev eşyası yardımı yapar, bu konularda organizasyonlar düzenler, düzenlenen organizasyonlara katılır.

2.2.3. Sadakataşı Derneğinin Faaliyetleri

İbadethane

İmkânsızlıklar nedeniyle dinî yükümlülüklerini toplu olarak yerine getirmede sıkıntı yaşayan insanlar için uygun ibadet mekânları oluşturmak. Farklı kabilelere mensup insanların uzun yıllardır birbiriyle çatıştığı bölgelerde İslam'ın birlikte yaşama, kardeşlik ve paylaşma prensibini yaygınlaştırmak.

Cami ve mescitler, Afrika'da imkânsızlıklar nedeniyle ibadethanelerin bulunmadığı veya mevcutların bölge halkının ihtiyacını karşılayamadığı yerlerde inşa edilmektedir. Büyüklüğü ihtiyaca göre belirlenen yapılar bünyesinde, bölge halkının talebine göre yapılmaktadır.

Eğitim Kurumları

Müslümanların azınlık durumunda olduğu ve misyonerlerin yoğun çalışmalar sürdürdüğü bölgelerde insanlara dinlerini öğrenebilecekleri ve yaşayabilecekleri eğitim ve öğretim ortamları inşa etmek veya satın almak suretiyle oluşturulan müesseselerle eğitim, öğretim çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla dinî ve mesleki eğitim verilerek sosyal sorumluluk çalışmaları ile halkın eğitimine katkı sağlamak.

Yetimhane

Dünya üzerinde savaş, yoksulluk, ve doğal afetler sebebiyle ailesini kaybeden yüzbinlerce çocuk korumasız ve savunmasız durumda. Dünyanın her yerinde yetimler; insan kaçakçıları, organ mafyaları ve dilenci mafyalarının en savunmasız hedefi. Sadakataşı Derneği bağışçıların desteğiyle, kendisi de bir yetim olan Peygamberimizin tavsiyesine uyarak yetimleri vatanlarından ayırmadan koruma altına alıyor; hayata hazırlıyor.

Bu amaçla bağışçılarından aldığı bağışlarla yetimlerin barınacağı ve aynı zamanda eğitimlerini de alacağı yetimhaneler inşa etmektedir.

Su Kuyusu

Dünyada milyonlarca insan temiz suya erişemiyor. Her gün binlerce yer yıl yüz binlerce çocuk kirli sulardan ve sağlıksız koşullardan kaynaklanan hastalıklar nedeniyle hayatını kaybediyor. Sadakataşı Derneği kalıcı projeler kapsamında kuraklığın hüküm sürdüğü topraklarda temiz içme suyuna hasret kalmış az gelişmiş ülkelerde su kuyusu açarak bölgedeki susuzluk ve açlığa çözüm üretmektedir.

Dini Bilgiler Eğitim Seti

Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan Müslüman toplumları yönelik dini eğitim konusunda kaynak bulma sıkıntısı çekiyor. Sadakataşı Derneği Müslümanların dini bilgiye doğru bir şekilde ulaşabilmesi için "HER DİLE DİNİ EĞİTİM SETİ" projesini hayata geçirerek, ülkelerin yerel dillerine göre hazırladığı Kur'an-ı Kerim ve Meali, Sıyer-i Nebi (Peygamberimizin Hayatı) ve İslâm İlmihali'nden oluşan dini eğitim setini bağışçıların desteğiyle gerçekleştiriyor.

Bu güne kadar 11 ülkede gerçekleştirilen projede Nepal, Vietnam, Nijer, Filipinler, Bulgaristan, Sri Lanka, Arnavutluk, Kıbrıs, Çad, Kenya, Etiyopya dillerinde başlayan "Dini Bilgiler Eğitim Seti" projesini yeni diller ekleyerek "HER DİLE DİNİ EĞİTİM SETİ" adıyla sürdürüyor.

Kurban Organizasyonu

Dernek, vekaletini aldığı kurban bağışlarını ihtiyaç olan bölgelerde yerel insani yardım dernekleri vasıtasıyla ihtiyaç hissedilen bölgelerde satınalma ve kesim işlemlerini takip edip dağıtımını sağlamaktadır. Kurbanın bir ibadet olduğu bilinci ile ve doğru olabilmesi için gerekli tüm şartları göz önünde bulunduran bir organizasyon gerçekleştirir. Çalışmalarında genelde az gelişmiş ülkeleri ile kriz ve savaş bölgelerini tercih etmektedir. Bölgelerden satın alınan kurbanlar ve diğer ihtiyaç malzemeleri ile bölge ekonomisine de katkı sağlamaktadır.

Ramazan Organizasyonu

Her yıl ramazan ayında ihtiyaç sahipleri ile bağışçıları buluşturmaktadır, gıda kolisi, iftar, bayramlık kıyafet , zekat dağıtımını gibi çalışmalarını yapmaktadır. Kuruluş felsefesindeki alan elin veren eli görmediği bir konsept tasarlayarak o şekilde hareket etmektedir. Kurban organizasyonunda olduğu gibi tüm satınalmalar yerel tüccarlardan yapılmakta ve dağıtılmaktadır.

Katarakt Projesi

Tüm dünyada daha çok yaşlılarda görülen bir hastalık olarak bilinen katarakt, göz içindeki lensin Saydamlığını kaybederek bulanık bir görünüm alması durumudur ve tedavi edilmediğinde körlüğe sebep olmaktadır. Temel sebepleri Yetersiz ve sağlıklı beslenme, Vitamin eksikliği, Sağlıksız su ve hijyen sorunları, Göze isabet eden çöl kumları ve göze gelen ultraviyole ışınlar, Maddi imkânsızlıklar nedeniyle sağlık hizmetlerinden faydalanılamaması, Sağlık merkezlerinin azlığı ve doktor eksikliği, Doğumsal katarakt, Kafa ve göz travmaları, Yaşlılık.

Kataraktın Afrika'da Sıklıkla Görülme Nedeni

Afrika'da sıcak hava, beslenme ve iklim koşulları sebebiyle pek çok insan genç yaşta katarakt olarak görme yeteneğini yitirmektedir. Göz doktorlarının ve tedavi imkânlarının yetersizliği de buna eklenince özellikle kırsal kesimlerde birçok hasta, ameliyat olamadan karanlığa mahkûm yaşamaktadır. 1,05 milyar nüfuslu Afrika'nın %1'i âmâdır. Afrika genelindeki 10 milyon âmânın yarısı katarakt hastasıdır. Afrika'da katarakt hastası olan her 2.000 kişiden ancak biri tedavi olabilmektedir. Bazı Afrika ülkelerinde bu rakam daha da düşmektedir. Dünyada 18 milyon kişi katarakt hastasıdır ve katarakt hastalarının büyük bir çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır. Katarakt tedavisi cerrahidir; ameliyat dışında herhangi bir tedavi şekli yoktur. Hastanın görüş seviyesi ihtiyaçlarını karşılmasına elvermiyorsa; gözde iltihap gibi bir rahatsızlık nedeniyle katarakt oluşmuşsa; ya da katarakt, hastanın göz tansiyonunu yükseltiyorsa hastanın bir an önce ameliyat olması gerekir.

Katarakt Ameliyatının Yapılma Biçimi

Katarakt ameliyatı, modern katarakt cerrahisi olan FAKO yöntemi veya cerrahi yöntemle yapılan bir operasyondur. Katarakt ameliyatında yapılan işlem, kataraktın alınıp yerine suni bir göz içi merceği yerleştirilmesinden ibarettir.

Yetim Destekleme

Savaş bölgelerindeki yetim çalışmalarını mülteci kamplarında ve savaşın etkisinin devam ettiği bölgelerin gerisinde yürütüyor. Savaşın güvensiz ortamında yetim kalmış çocukların öncelikli olarak sağlık ve gıda ihtiyaçlarını gideriyor. Ailelerinden sağ kalan varsa onların yanına, yoksa da temin ettiğimiz güvenilir ortamlara nakillerini sağlayarak maddi ve manevi destekle yetimleri güvence altına alıyor.

Doğal afet bölgelerinde ve ihtiyaç duyulan bölgelerde yetim çocukları, her türlü istismara karşı geçici barınaklarda korumaya alınıyor. Çocukların sağ kalan yakınlarını bulunana kadar ihtiyaçlarını karşılıyor, sağ kalan yakını bulunmamışsa da yerel kuruluşun talepleri ve bölge yapısı göz önüne alarak yetimhaneler ve kalıcı yetimhane projeleri gerçekleştiriyor.

Kış Kampanyası

Sadakataşı Derneği kış mevsiminin girmesiyle birlikte Türkiye, Suriye, Filistin ve Lübnan'ı kapsayan kış yardımları. "Kış gelmeden, Siz Gelin!" sloganıyla kampanyası gerçekleştirerek Özellikle son 10 yıl içerisinde bölgelerde yaşanan savaşlar ve işgaller neticesinde milyonlarca insan vatanlarından mülteci konumunda zorunda bırakıldı. Bu sebeple, yüz binlerce kişi hayatını kaybetti. binlerce dul ve yetim de sahipsiz kaldı. Bu durum geride telafisi mümkün olmayan tahribatlar bıraktı. Mültecilerin barınmadan gıdaya, sağlık ve eğitim sorunlarından psikolojik yardımlara kadar çok sayıda acil ihtiyaçlarını Kış kampanyası kapsamında acil ihtiyaç malzemeleri olarak; Battaniye, Atkı - Bere ve Eldiven takımı, Kazak, Mont, Çorap, Kışlık ayakkabı, içlik ve yakacak olarak belirlenerek bağışçılardan alınarak bölgelerde dağıtımları gerçekleştirildi. Kış yardımları kampanyası kapsamında 3 konteynırdan oluşan 650 bin TL değerindeki kışlık malzemeleri Lübnan'da bulunan Filistinli ve Suriyeli mültecilere dağıtımını sağladı. Ayrıca başta Suriye'nin sınıra yakın bölgeleri, Halep, İstanbul, Şanlıurfa ve Ağrı'da olmak üzere Türkiye'de kışlık malzeme ve 25.500 adet battaniye dağıtımlarını da gerçekleştirmiştir. (www.sadakatasi.org.tr)

Dertli Battaniye Projesi

Suriye'deki iç savaşın sürmesi nedeniyle soğuk geçen kış aylarında Çaresizlik içerisinde hayatta kalma mücadelesi veren Suriye halkı soğuktan korunmak için gerekli olan en temel ihtiyaçlardan bile mahrum durumda olduğu tespiti ile Sadakataşı Derneği ve İstanbul Şehir Üniversitesi öğrencileri liderliğinde üniversiteli gençler ile birlikte Dertli Battaniye Projesi'ni başlatıldı. Bu projeye, battaniye, bot, mont, atkı, bere, eldiven ve çoraptan oluşan bohçaları Suriye'deki kamplarda yaşayan çocuklara ulaştırıldı. 10 Ocak 2015 tarihinde başlayan projede her bir set 100 TL olmak üzere SMS banka hesaplarına gelen 184.292 TL bağış toplanmış ve 18.400 adet battaniye ve giysi dağıtımı gerçekleştirilmiştir. (www.dertlibattaniye.com)

Mobil Fırın Projesi

Suriye'de 4 yıldan bu yana yüzlerce ekmek fırını bombalandı ve bu yüzden Suriye halkı ekmek sıkıntısı çekiyor. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar. Her gün binlerce insan, ekmek kuyruğunda saatlerce bekliyor ve birçoğu ekmek alamadan geri dönüyor. Sadakataşı derneği, üniversite öğrencileri ile mobil ekmek fırını ile bu sorunu bir nebze olsun çözmek ve Suriye'lilerin yanında olmak için işbirliği yaparak 15 Şubat 2013 tarihinde Mobil Fırın projesini başlatıldı Mobil fırın, bir tır dorsesine monte edilmiş, içinde ekmek üretimi için gerekli olan tüm ekipmanı barındıran tam otomatik ekmek üretim fırınıdır. Mobil fırın, hareket halindeyken veya dururken ekmek üretebilmektedir. Mobil fırın ile ihtiyaç duyulan bölgelere hızlı bir şekilde ulaşılabilir ve istenilen mekanda üretim yapılabilir. Mobil fırın, sadece 2 kişi ile randımanlı olarak çalışabilir ve günlük 25.000'e kadar ekmek üretebilmektedir. Mobil fırın dorsesinde jeneratör bulunmakta ve üretim için gerekli olan enerji, dorsede bulunan yakıt tankından temin edilmektedir. Üretilen ekmek, Ortadoğu ülkelerinde tüketilen lavaş (pita) ekmeğidir.

Proje 440.000TL bağış toplanarak hayata geçirilmiş ve 20 aydır kullanılmaktadır. Günlük ortalama 20.000 ekmek üreten tesisten yaklaşık 1.200.000 adet ekmek üretimi gerçekleştirilmiştir. (www.mobilfirin.com)

2.3. Sadakataşı Derneğinin Az Gelişmiş ve Gelişmekte Ülkelere Yaptığı Yardımlar

Türkiye'nin yaptığı kalkınma amaçlı yardımlar STK'ların içinde bulunduğu özel akımlar ile resmi akımlardan oluşmaktadır. Türkiye'nin 2015 yılı yardımları incelendiğinde toplam yardımların yaklaşık olarak % 80'ini resmi kalanı ise özel akımlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Özel akımın yaklaşık yarısı ise STK'ların acil ve kalkınma yardımlarından oluşmaktadır.

2.3.1. Türkiye'nin Kalkınma ve STK Yardımları

Türkiye'nin toplam kalkınma yardımlarının yıllara göre gelişimi incelendiğinde; 2002 yılında 144 milyon USD olan yardım miktarı 2015 yılına gelindiğinde 34 kat artış ile 5.1 milyar USD'ye yükselmiştir. Kalkınma yardımların 4 milyar USD'ini resmi akımlardan, yaklaşık 1.1 milyar USD'lik kısmı ise özel akımlardan oluşmuştur. Özel akımların 597 USD'lik kısmı özel sektör, 475 milyon USD'ini ise STK'lar tarafından gerçekleştirilmiştir. STK'ların yaptığı yardımların 133.9 milyon USD'lik kısmı kalkınmaya yönelik iken 335.9 milyon USD'lik kısmı ise acil yardım amaçlıdır.

Grafik 1: Türkiye'nin 2015 Yılı Kalkınma Yardımlarının Dağılımı (milyon USD)

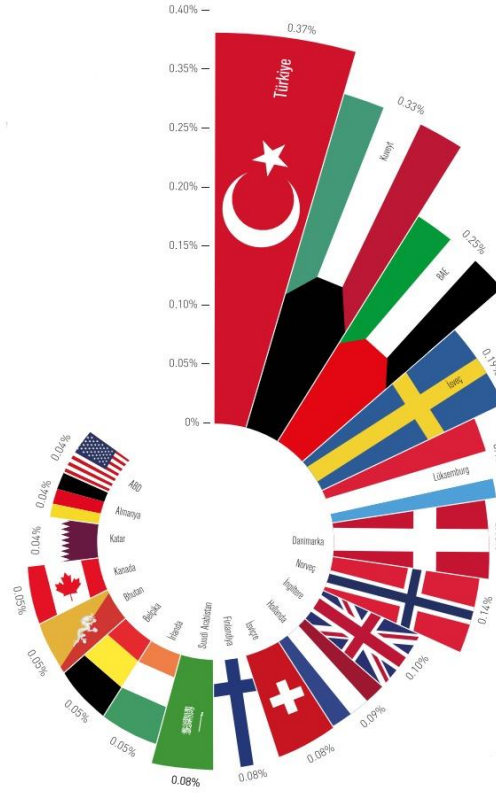
Kaynak: TİKA, 2015:11

Sivil toplum kuruluşları kalkınma programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında önemli roller üstlenen gelecekte de rollerinin devam etmesi beklenen kuruluşlardır. Artık kalkınma programlarında kamu ve özel sektörle birlikte üçüncü sektörün işbirliği ve katılımı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de vurgulanmaktadır. Türkiye'nin son yıllarda takip ettiği dış politika anlayışına paralel olarak, geçmişi yüzlerce yıllık vakıf medeniyetine dayanan Türk STK'ları da farklı coğrafyalarda üstlendikleri rollerle Türkiye'nin kalkınma yardımları içinde önemli bir paya sahip olmaktadır. Türk STK'ları, insani müdahale süreci kapsamında barınma, giyim, gıda yardımı, sağlık yardımı ve afet ya da kriz durumlarında afetzedelere destek çalışmaları yürütmektedir.

Türkiye, 2015 yılında acil ve insani yardımlarda 3.2 milyar USD ile ikinci büyük donör, bu yardımların milli gelire oranında ise 0.37'lik pay ile dünyada en comert ülke olmuştur. Türkiye'yi Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, İsveç ve Lüksemburg takip etmiştir. ABD ise % 0.04'lük pay ile 19. sırada yer almıştır.

Tüm hakları BEYDER'e aittir

Grafik 2: Türkiye'nin 2015 Yılı Kalkınma Yardımlarının Dağılımı (milyon USD)

Kaynak: TİKA, 2015

2011 yılından beri Suriye’de devam eden çatışmalar nedeniyle ülkemize gelen Suriyeli misafirlere yönelik olarak STK’lar çok ciddi çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda, 2014 yılında STK’lar tarafından gerçekleştirilen kalkınma yardımları 2013 yılına kıyasla %31 artış göstererek 368,28 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, Türk kamu kurum ve kuruluşları tarafından STK’lara 40,72 milyon USD kaynak aktarılmıştır. 2014 yılında STK’lar tarafından gerçekleştirilen, teknik işbirliği ve proje program yardımları 169,86 milyon USD, acil ve insani yardımlar 182,71 milyon USD ve yönetim giderleri ise 15,6 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

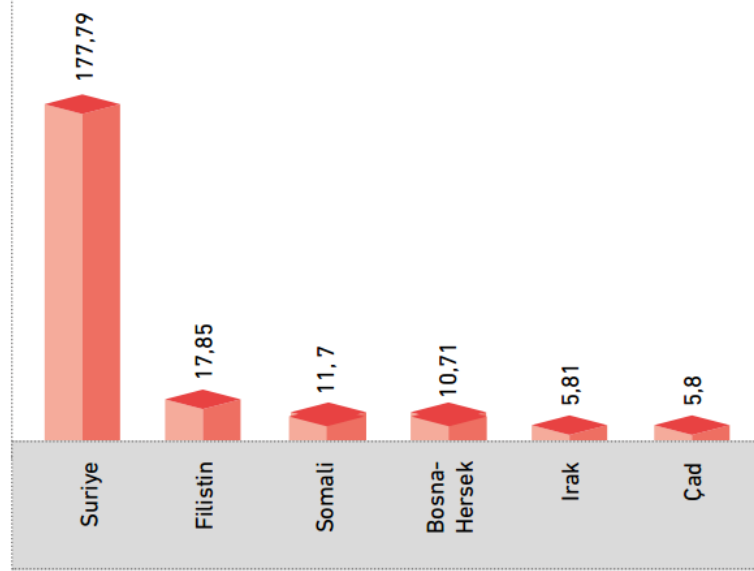
Grafik 3: Türk STK’larınca Yapılan Yardımların Bölgelere Göre Dağılımı (%)

Kaynak: TİKA, 2014:53

STK'ların bölgesel dağılımına baktığımızda, Suriyelilere yapılan yardımlar nedeniyle Orta Doğu Bölgesi ilk sıraya taşınmaktadır. Orta Doğu Bölgesine yapılan 210,27 milyon USD'lik yardımın 177,79 milyon USD Suriye'ye yapılan yardımları kapsamaktadır. Orta Doğu Bölgesi'nde Suriye'yi 17,84 milyon USD yardım ile Filistin takip etmektedir. Somali ve Çad'a yapılan yardımlar Afrika'yı ikinci sıraya yerleştirmiştir. Yaşanan sel felaketi nedeniyle STK'lar tarafından en çok yardım yapılan üçüncü ülke Bosna Hersek olmuştur (TİKA, 2014:52)

Grafik 4: Türk STK'larınca En Çok Yardım Yapılan Ülkeler (Milyon USD)

Kaynak: TİKA, 2014:53

Tablo 2: En Çok Yardım Yapan Sivil Toplum Kuruluşları (Milyar USD)

Sivil Toplum Kuruluşu Adı	Yardım Tutarı (milyon Dolar)
KIZILAY - STK KOORDİNASYONU	100,06
İHH İNSANİ YARDIM VAKFI	80,89
TÜRKİYE DİYANET VAKFI	49,91
TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ	36,73
YERYÜZÜ DOKTORLARI DERNEĞİ	15,12
AZİZ MAHMUT HÜDAYİ VAKFI	14,99
YUNUS EMRE VAKFI / ENSTİTÜSÜ	12,78
DENİZ FENERİ YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ	12,77
DOST ELİ YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ	12,04
YARDİMLİ ULUSLARARASI İNSANİ YARDIM DERNEĞİ	7,64
CANSUYU YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ	6,94
HAYRAT İNSANİ YARDIM DERNEĞİ	6,05
BEŞİR SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ	4,43
İNSANA DEĞER VEREN DERNEKLER FEDERASYONU	4,3
BİSEG DERNEĞİ	2,54
SADAKATAŞI DERNEĞİ	2,15
RİDA ULUSLARARASI YETİM VE MUHTAÇLARA YARDIM DERNEĞİ	1,71

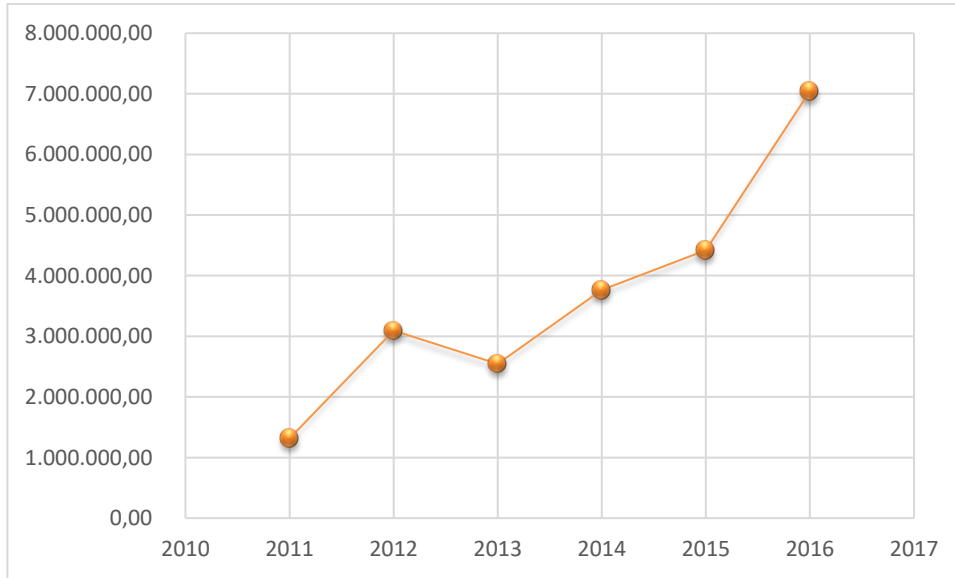
Kaynak: TİKA, 2014:54

Türkiye’den yardım yapan STK’ların kendi içlerindeki dağılım incelendiğinde ise en yüksek yardım yapan ilk 10 STK’nın toplam yardımların yaklaşık olarak % 90’ını gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu STK’lar arasında Kızılay, Türkiye Diyanet Vakfı, Türkiye Kızılay Derneği, Yunus Emre Vakfı/Enstitüsü gibi yarı resmi kurumların yanısıra İHH, Yeryüzü Doktorları Derneği ve Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı gibi STK’ların bulunmaktadır. Sadakataşı Derneği ise 2.15 milyon USD yardım miktarı ile 2016 yılı sıralamasında 16. sırada yer almaktadır.

2.3.2. Sadakataşı Derneği Yardımlarının Yıllara Göre Dağılımı

Sadakataşı Derneği 2011 yılında faaliyete başlayan bir dernektir. İlk yıl bağışçılardan aldığı desteği az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ilk etapta belirlediği ülkelere yardımlar yapmaya başlamıştır. 2011 yılı için yaptığı yardımlar ülke ölçeklerine ve ihtiyaçlarına göre az olsa bile o coğrafyaları tanıma, irtibat kurma ve tecrübe edinme adına ve oradaki partnerleri aracılığı ile ihtiyaç sahiplerine dokunmaya başlaması adına önemlidir. 2011 yılında 1.3 milyon TL ile başlayan yardım miktarı 2012 yılında 3 milyon TL’ye yükselmiş ancak 2013 yılında 2.5 milyon TL’ye gerilemiştir. 2014 yılından itibaren ise yardım miktarında artış devam etmiş ve 2014 yılında 3.7 milyon TL iken 2015 yılında 4.4 milyon TL’ye ve 2016 yılında ise 7 milyon TL’ye yükselmiştir. 2011-2016 yıllarını kapsayan 6 yıllık sürede toplam 22 milyon TL civarında bir yardım yapılmıştır.

Grafik 5. Sadakataşı Derneği’nin Yıllara Göre Yardım Miktarı (TL)

Derneğin yardım miktarlarındaki trend incelendiğinde 2013 yılı dışında sürekli olarak artış izlenmektedir. 2012 yılı Somali krizinin vuku bulması nedeniyle toplumda oluşan hassasiyet ile alınan bağışlar bir önceki yıla göre daha da artmıştır.

2.3.3. Sadakataşı Derneği Yardımlarının Çeşitlerine Göre Dağılımı

Sadakataşı Derneği’nin yaptığı yardımların çeşitleri incelendiğinde önemli bir bölümünü kalıcı projelerin oluşturduğu görülmektedir. Nitekim Suriye acil yardımları toplam dışında tutulduğunda yapılan yardımların yarısından fazlası okul, yetimhane ve cami gibi hizmetlerin yer aldığı bu gruptadır. Kalıcı projelerden sonra ikinci büyük grubu Suriye, yetim, su kuyusu ve öğrenci bursu gibi faaliyetlerin yer aldığı diğer projeler oluşturmaktadır.

Bu projeler arasında dikkat çeken projelerden birisi de su kuyusu projeleridir ki bu gruptaki en büyük kalemi oluşturmaktadır. Bunun en önemli nedeni ise yeryüzünde suya erişemeyen ve yeterli hijyen koşullarından yoksun olarak yaşamlarını sürdüren insanların sayısının milyarları

bulmasıdır. Bu durum karşısında, suya ve sanitasyona dair hizmetler, bireylerin yaşamlarının sürdürülebilmesi yönünden vazgeçilmez bir nitelik kazanmakta ve bir insan hakkı konumuna erişmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2012’ de yayınlan rapora göre; Küresel nüfusun %64’ü iyileştirilmiş sanitasyon imkânlarından yararlanmaktadır ve bu da 1990 yılından bu yana 15 puanlık bir artış anlamına gelmektedir. 3/2’si Asya’da, 4/1’i Sahraaltı Afrika’da olmak üzere yaklaşık 2,5 milyar insan henüz iyileştirilmiş sanitasyon kullanmaktadır. Nüfusun en az yarısının iyileştirilmiş sanitasyon imkânlarından yararlanmadığı 46 ülke vardır. %90’ı Sahraaltı Afrika’da ve Asya’da olmak üzere (Sahraaltı Afrika %43, Asya %47) 748 milyon kişi henüz iyileştirilmemiş içme suyu kaynaklarını kullanmaktadır ve bu insanların %82’si kırsal alanlardadır (TİKA, 2014:29).

Sadakataşı Derneği’nin kalıcı ve diğer projelerin dışında kalan yardımlar ise Kurban ve Ramazan yardımlarıdır ki 2016 yılında yapılan toplam yardımların yaklaşık olarak % 25’ini oluşturmaktadır.

Tablo 3: Sadakataşı Derneği’nin Yardımlarının Çeşitlerine Göre Dağılımı (2016)

Yardımların Çeşiti	MİKTAR
Kalıcı Projeler	
El Aksa Anaokulu	246.202,72 ₺
Halil Kantarcı Yetimhanesi	450.000,00 ₺
Tanzanya Külliye	850.000,00 ₺
Mahmu Esat Coşan Külliyesi	160.349,84 ₺
Evladı Osmanlı Camii	89.659,08 ₺
Hız. Aişe Kız Kuran Kursu	298.544,01 ₺
Halime Gül Camii	80.233,96 ₺
İbrahim Harman ve Ailesi Camii	81.585,99 ₺
Fatma-Hasan Turgut Özçelik Camii	61.942,62 ₺
Suat-Şahmete Ölmez Camii	24.403,07 ₺
Hülya Göksu Mescidi	28.778,12 ₺
Musa Tanrıverdi Camii	21.404,93 ₺
Projeler	
Yetim	350.652,27 ₺
Suriye Acil Yardım	1.513.000,00 ₺
Sağlık Yardımı	68.356,73 ₺
Kış Kampanyası	153.383,05 ₺
Su Kuyusu	455.275,27 ₺
Öğrenci Bursu	3.900,00 ₺
Onun İşi Okumak	90.522,00 ₺
Türk Kimliği Tanıtımı	80.000,00 ₺
Kalıcı Projeler + Projeler Toplamı	5.108.193,66 ₺
Ramazan Yardımları	883.097,82 ₺
Kurban Yardımları	1.051.865,83 ₺
	7.043.157,31 ₺

2.3.4. Sadakataşı Derneği Yardımlarının Ülkelere Göre Dağılımı

Sadakataşı Derneği'nin yaptığı yardımların ülkelere göre dağılımı incelendiğinde özellikle Ramazan ve Kurban yardımlarının çok farklı ülkelere yönelik olduğu görülmektedir. 2016 yılında yapılan Ramazan yardımları Türkiye dışında 24 farklı ülkeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu yardımlardan en büyük payı ise Filistin ve Suriye almıştır. Aynı şekilde Kurban yardımları için de 25 farklı ülke seçilmiş bu yardımlardan en büyük pay ise Çad ve Filistin'e dağıtılmıştır. Ramazan ve Kurban yardımlarının dağılımı incelendiğinde Orta Doğu ve Afrika ülkelerinin önemli bir yer tuttuğu, Avrupa ülkelerinden ise sadece Bosna Hersek, Bulgaristan ve Arnavutluk'un yardım aldığı görülmektedir. Uzak doğudan Nepal, Vietnam, Sri Lanka ve Myanmar gibi ülkeler yardım görürken Türk Cumhuriyetleri'nden sadece Kırgızistan ile Akraba Topluluklardan Abhazya'nın yardım alması da dikkate değer bir husustur. Bu dağılıma göre Sadakataşı Derneği'nin yaptığı yardımlarda herhangi bir ayırım gütmeyeceği anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Sadakataşı Derneği Yardımlarının Ülkelere Göre Dağılımı (2016)

RAMAZAN	MİKTAR	KURBAN	MİKTAR
Afganistan	14.792,07 ₺	Afganistan	7.109,04 ₺
Bangladeş	14.862,15 ₺	Myanmar	27.760,86 ₺
Arnavutluk	13.170,88 ₺	Burkina Faso	72.189,24 ₺
Bosna Hersek	16.454,98 ₺	Çad	137.278,38 ₺
Bulgaristan	14.812,93 ₺	Etiyopya	15.106,71 ₺
Burkina Faso	14.847,42 ₺	Filipinler	7.612,65 ₺
Vietnam	16.980,55 ₺	Kenya	47.987,50 ₺
Çad	19.376,19 ₺	Somali	40.107,77 ₺
Etiyopya	14.812,93 ₺	Srilanka	27.774,96 ₺
Filistin	104.031,05 ₺	Tanzanya	44.579,61 ₺
Irak	8.900,47 ₺	Türkiye	102.599,46 ₺
Kenya	14.778,45 ₺	Nepal	45.973,27 ₺
Kırgızistan	14.761,94 ₺	Arnavutluk	33.236,84 ₺
Suriye	68.736,90 ₺	Bangladeş	19.816,20 ₺
Lübnan	46.814,42 ₺	Benin	23.696,80 ₺
Abhazya	8.886,30 ₺	Ruanda	30.384,84 ₺
Filipinler	13.853,41 ₺	Abhazya	5.331,78 ₺
Nepal	8.900,47 ₺	Bosna Hersek	24.770,25 ₺
Somali	14.778,45 ₺	Bulgaristan	14.036,47 ₺
Sri Lanka	14.812,93 ₺	Kırgızistan	35.248,99 ₺
Tanzanya	23.281,19 ₺	Suriye	36.061,65 ₺
Yemen	33.185,44 ₺	Vietnam	31.989,94 ₺
Türkiye	60.400,00 ₺	Yemen	17.851,41 ₺
Myanmar	8.462,77 ₺	Irak	8.590,09 ₺
Togo	8.291,43 ₺	Filistin	112.236,83 ₺
Adak Akika	179.285,23 ₺	Lübnan	82.534,29 ₺
İftar Organizasyonu	110.826,87 ₺		
TOPLAM	883.097,82 ₺		1.051.865,83 ₺

2.3.5. Sadakataşı Derneğinin Az Gelişmiş ve Gelişmekte Ülkelere Yaptığı Yardımların Sosyo-Ekonomik Etkileri

Sadakataşı derneği, söz konusu ülkelerde okul, eğitim kompleksi inşaatı yapımı ve onarımı gerçekleştirmekte, Tanzanya Zanzibar adasında yapını gerçekleştirdiği kompleks ile adadaki eğitim çağındaki çocukların ücretsiz olarak eğitim almasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu okulun işletilmesi ve müfredatı ada eğitim bakanlığı onayı ile Türkiye Maarif vakfına 2017 yılında işletmecisi olarak devredilmesi ve eğitime başlaması planlanmaktadır. Böylece eğitim almak için ülke dışında Kenya ve yakın bölgelere gitmek zorunda kalan çocuklar burada eğitimlerini tamamlama imkanı bulabilmektedirler. Ayrıca Vietnam An Giang bölgesinde bulunan küçük kız ve erkek çocukları için 2 ayrı eğitim merkezi yapılmıştır. Her katında 2'şer adet sınıfı bulunan komplekste kız ve erkek öğrencilere eğitim imkânı sağlanmaktadır. Komplekste yer alan öğrenci yurdu 70 kişilik kapasitede olup sadece erkek çocuklarına barınma imkanı sağlanabilmektedir. Bunlarla birlikte eğitime yönelik olarak verilen burs ve diğer destekler sayesinde bölgenin gelişmesine yönelik hem mikro hem de makro düzeyde önemli katkılar sağlanmaktadır. Nitelikli işgücüne olan ihtiyaç nedeniyle eğitimin bu bölgelerde stratejik önemini oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Eğitim yardımı yapılan bölgelerdeki beşeri sermaye potansiyelini geliştirmeye yönelik bu destekler sayesinde hem talebi oldukça yüksek olan nitelikli işgücünün sağlanmasına destek verilmekte hem de bu eğitimi alanların ücret gelirleri yükselmektedir. Bu durum uzun vadede gelir dağılımı adaletsizliklerini azaltma eğilimini de beraberinde getirmektedir.

Gelişmekte olan bölgelere yönelik olarak yapılan inşaat, kuyu vb çalışmalar ise istihdamın artırılmasına önemli katkılar sağlamaktadır. İstihdam artışı ise çarpan etkisiyle bölgedeki ticari hayatı canlandırmaktadır. Bölgedeki ticari hayatı canlandıran diğer faaliyetler ise kurban, ramazan gıda yardımlarıdır. Bu yardımlar sayesinde hem yerel esnaf ve şirketlere ticari faaliyet imkanı oluşturulmakta hem de hayvan yetiştiriciliği ve gıda temini noktasındaki zirai faaliyetlerin geliştirilmesine zemin oluşturmaktadır. Bölge insanların tarım yapmaları için toprak islahı ve sulama desteğine yönelik yardımlar yoksullukla mücadele ile beslenme imkanlarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca gerçekleştirilen katarak ameliyatları ile yıllarca göremeyen insanların hayata tutunmalarına ve kendi ihtiyaçlarını kendilerin karşılamasına vesile olunmaktadır. Bu yardım ve destekler sayesinde bölge insanların sahip oldukları imkanların farkındalıklarının artırılmasıyla ve onlara can suyu olacak mikro yardımlarla önleri açılmaktadır. Böylelikle genel olarak az gelişmiş ülkelerde özel olarak da Afrika ülkelerinde iktisadi ve sosyal gelişmenin önündeki en büyük engellerden biri olan kabullenilmiş fakirlik algısının kırılması mümkün olabilmektedir.

Bölgeye yönelik olarak yapılan tarım, ticaret ve sağlık hizmetlerine destek veren yerel sağlık kuruluşları da bu yardımlar sayesinde ticari faaliyetlerini geliştirebilmektedirler. Nitekim yardımların önemli bir bölümü Türkiye'den sağlanan nakdi bağışlarla yakın bölge ve ülkelerden satın alınan mal ve hizmetlerle yürütülmektedir. Böylelikle bölgeye yapılan yardım, destek ve yatırımlar yerel şirketlerin gelişmesine ve ilgili sektörlerde uzman firmaların oluşmasına imkan sağlayarak ekonomik ve sosyal hayatı canlandırmakta, kalkınma için önemli bir itici güç olmaktadır.

SONUÇ

Yoksulluk, insanların hayatlarını idame etmek için gereksinim duydukları ihtiyaçları karşılayamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk, insani yoksulluk ve gelir yoksulluğu şeklinde sınıflandırılarak incelenebilir. Gelir yoksulluğu, insanların satın alma gücünün olmaması olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin fizyolojik gereksinimleri göz önüne alınmaktadır. İnsani yoksulluk ise, parasal boyutun dışında insan yaşamının devamı için gerekli

olan minimum gıdanın yanı sıra yaşam süresi, eğitim olanakları, sosyal imkânlar, v.b göstergeleri temel almaktadır.

Günümüz toplumlarının önemli bir sorunu olan yoksulluk, zaman ve mekân tanımamaktadır. Sadece gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerin sorunuymuş gibi algılanmakta ancak istatistiklere bakıldığında durumun hiç de öyle olmadığını görülmektedir. Hemen her toplumda yoksulluk sorunu vardır ve bu sorun giderek küresel bir boyut halini kazanmaktadır. Küresel bir hale dönüşen yoksullukla mücadelede merkezi ve yerel yönetimlerin, ulusal ve uluslararası kuruluşların yanı sıra sivil inisiyatifle kurulmuş pek çok sivil toplum kuruluşunun da uzmanlık alanına giren konularda sorumluluk almaları kaçınılmaz olmaktadır.

Demokratik olmayı isteyen toplumlarda sivil toplum örgütlerinin varlığı kaçınılmazdır. Aynı zamanda demokrasinin tüm kurallarıyla egemen olduğu toplumlarda da sivil toplum örgütünün varlığı zorunludur. Bu zorunluluk, sürekli gelişen birey ve toplum yaşamı içindir ve karar alma süreçlerine katılımı ifade eden sihirli bir cümleyi karşımıza getirir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de sivil toplum kuruluşları ve gönüllü hareket son yıllarda çok hızlı bir gelişme göstermiştir. Ülkemizde şu anda sivil toplum kuruluşları çok saygın bir durumdadır. Sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi ve toplumdaki ilginin artması son derece sevindiricidir.

Bu makalede; yoksulluk ve az gelişmişlik bağlamında sorunlar yaşamakta olan insanlara ve ülkelere Sadakataşı Derneği vasıtasıyla yapılan katkılar derlenerek, bu katkıların bölge insanlarına yönelik sosyo-ekonomik etkileri analiz edilmiştir. Herhangi bir ayırım yapılmadan insani boyut önceliğinde gerçekleştirilen yardımlar, bölgelerin kalkınması için gerekli şartları tam olarak sağlayamada, kabullenilmiş yoksulluk algısının kırılmasında önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Bunun yanı sıra eğitim ve sağlık yardımların bölgenin beşeri sermaye potansiyelini geliştirdiği, gelir dağılımı ve yoksulluk problemlerinin giderilmesine katkı sağladığı ve ticari yaşamın canlanmasına zemin sağladığı görülmektedir.

Sadakataşı Derneği ile birlikte diğer STK'ların az gelişmiş ülkelerdeki çok yoksul bölgelerde faaliyetlerini sürdürmesi, Türkiye'den bir elin onlara dokunduğunu hissettirmek gibi bir görevi de ifa etmektedir. Türkiye'den götürülen yardımlar ile ihtiyaçların tamamen karşılanması mümkün olmasa bile bu sosyal ve ekonomik yardımlar sayesinde ülke halkları arasında önemli bir ünsiyet bağı oluşturmaktadır. Bu anlamda Sadakataşı Derneği ve diğer STK'lar Türkiye'nin birer elçisi, temsilcisi görevini de üstlenmektedirler. Dolayısıyla burada önemli olan yaptıkları yardımların mali olarak azlığı ya da çokluğu değil ülkeler ve halklar arasında gönül köprüleri inşa etmesidir.

Kaynaklar:

- Ateş, Davut ve Ahmet Uysal (2006) “**Merkez-dışı Ülkelerdeki Ulusötesi Sivil Toplum Kuruluşları (STK):Dış Politika, Finansman ve Meşruiyet**” Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:6.
- Acun, Hakkı, “Taş,” **TDV İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 40.
- Arslan, O., 2001, **Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye**, Bayrak Yayınları, İstanbul.
- Aydoğmuş, Ü. (2006) “**Uluslararası STK'lar ve İnsani Müdahale: Deniz Feneri Örneği**”, III. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 9-10 Aralık 2006, Çanakkale.
- Bıçkıcı, Doğan ve M. Zahid Sobacı (2011) “**Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak**”. Yönetim Bilimleri Dergisi, Sayı: 9.
- Biber, A., 2006, **Sivil Toplum Örgütlerinde Halkla İlişkiler**, Nobel Yayınevi, Ankara
- Cashore, Benjamin (2002). “**Legitimacy and the Privatization of Environmental Governance: How Non-State Market-Driven (NSMD) Governance Systems Gain Rule-Making Authority**”. Yale School of Forestry and Environmental Studies, Sayı:4.
- Caspary, Georg (2012). “**Practical Steps to Help Countries Overcome the Resource Curse: The Extractive Industries Transparency Initiative**”. Global Governance, Sayı: 18.

- Cicioğlu, F. (2007) **“Türkiye’nin AB’ne Üyelik Sürecine Sivil Toplum Geliştirme Merkezinin Katkısı”**, IV.Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 19-21 Ekim, 2007, Çanakkale
- Çaha, Ömer (2003) **Aşkın Devletten Sivil Topluma**, Gendaş Yayınları, İstanbul.
- Çavuşoğlu, Turgay (2013), “Sadaka Taşları” Empati, Yıl:2.
- Çepel, Z. Ö. (2006) **“AB Sivil Toplum Diyaloğu ve Türkiye: Demokratikleşme Bağlamında Sorunlar ve Beklentiler”**, III. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 9-10 Ekim 2006, Çanakkale.
- Eliçin, Yeşeren (2011) “Avrupa Birliğinde Yönetişim” **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:10b
- Ferguson, Yale H. (2012). **“NGOs' Role in Constructing Global Governance”** Global Governance, Sayı: 18.
- Genç, F. N. ve L. Erdal (2006) **“Türkiye’de Avrupa Birliği’ne Uyum Çabaları ve Sivil Toplum”**, III. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 9-10 Aralık 2006, Çanakkale.
- Gençoğlu, Funda Onbaşı (2005) **"Sivil Toplum"**, L&M Yayıncılık, İstanbul.
- Göymen, Korel (2010) **Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma**, Boyut Yayın Grubu, İstanbul.
- Grindle, Merilee S. (2012) **“Good Enough Governance: Poverty Reduction and Reform in Developing Countries”** Kennedy School of Government Harvard University.
- Günlü, Ramazan (2011). **“Siyaset, Demokrasi ve Sivil Toplum: Muğla’da Yerel Yönetişim”**. Eğitim Bilim Toplum Dergisi, Sayı: 35.
- Hirai, Y. (2007) **Japon Perspektifinden Türkiye’de Sivil Toplumun Yapısı: Sivil Toplum Araştırmaları Çerçevesinde Türk Sivil Toplum Kuruluşlarının Ana Hatları ve Faaliyetleri**, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi. Cilt:3, No:9.
- Keyman, E.F. (2004), **“Türkiye’de ve Avrupa’da Sivil Toplum”**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları No: 3b
- Koray, M. (2005) **Sosyal Politika** (2. Baskı), İmge Kitapevi Yayınları: Ankara.
- Meray, Alişan Erdal (2007) **Türkiye’de Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Siyasal Karar Alma Mekanizmalarına Etkisi**. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Okutan, Emre (2008) **“Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişmiş İşbirliği: İngiltere Örneği”**. Sayıştay Dergisi, Sayı:71.
- Özalp, A. (2008) **Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi**, Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Renshaw, Catherine Shanahan (2012) **“National Human Rights Institutions and Civil Society Organizations: New Dynamics of Engagement at Domestic, Regional, and International Levels”**. Global Governance, Sayı:18.
- Sevim, Nidayi (2010) **Medeniyetimizde Toplumsal Dayanışma ve Sadaka Taşları**, İstanbul.
- Söylemez, Sadullah (2001) **Sivil Toplum ve Türkiye’de Sivil Toplum Hareketleri**, Isparta.
- Talas, Mustafa (2011) **Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi**, TÜBAR, Sayı: 29b
- TİKA (2014), **Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu**, Ankara.
- TİKA (2015), **Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu**, Ankara.
- Tunçay Mete (2003) **Sivil Toplum Kuruluşları İle İlgili Kavramlar**, Sivil Toplum Dergisi, Yıl: 1, Sayı: 1b
- Tunçay, Mete (1998) **"Sivil Toplum ile İlgili Kavramlar"**, Tanzimattan Günümüze İstanbul’da Sivil Toplum Kuruluşları, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- White, J. 2004, **"Sivil Toplum Kimin Hizmetinde?"**, Praksis Dergisi Sayı:12.
- Yalçınkaya, H. ve T. Türkeş, M. Aslantaş (2006) **“Değişen Silahlı Çatışma Ortamında Sivil Toplum Kuruluşlarının Güvenlik İhtiyaçlarının Karşlanması: Afganistan ve Anso Örneği”**, III. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 9-10 Aralık 2006, Çanakkale.
- Yazıcı, E., 1999, **Yeni Bir Yüzyıla Girerken Sendikal ve Yeni Misyon Arayışları**, Şeker-İş Yayınları, Ankara
- Yıldırım, İbrahim (2004). **Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, Murat (2003) **"Sivil Toplum ve Devlet"**, C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, C:27, N:2, Sivas.

EKLER: SADAKATAŞI DERNEĞİNİN 2011-2015 YILLARINDA YAPTIĞI YARDIMLAR

Ek Tablo 1: 2011 Yılı Yardımları

KALICI PROJELER	MİKTAR	PROJELER	MİKTAR
Sri Lanka Cami	62.500,00 ₺	Van Acil Yardım	50.600,00 ₺
Mescidi Aksa Gölgelek	120.415,00 ₺	Dini Bilgiler Seti	5.000,00 ₺
Kalıcı Projeler	540.000,00 ₺	Su Kuyusu	11.158,00 ₺
TOPLAM	722.915,00 ₺		66.758,00 ₺

Ek Tablo 2: 2011 Yılı Kurban ve Ramazan Yardımları

RAMAZAN	MİKTAR	KURBAN	MİKTAR
Türkiye	22.500,00 ₺	Afganistan	12.312,00 ₺
Arakan	5.325,00 ₺	Arakan	14.035,00 ₺
Irak	9.195,00 ₺	Irak	17.588,00 ₺
Pakistan	8.875,00 ₺	Filistin	24.029,00 ₺
Arnavutluk	9.319,00 ₺	Lübnan	26.026,00 ₺
Lübnan	9.118,00 ₺	Pakistan	15.960,00 ₺
Somali	243.000,00 ₺	Somali	28.521,00 ₺
		Türkiye	79.885,00 ₺
	307.332,00 ₺		218.356,00 ₺

Ek Tablo 3: 2012 Yılı Yardımları

KALICI PROJELER	MİKTAR	PROJELER	MİKTAR
Cami Mescit	36.722,20 ₺	Nakdi Yardım	29.602,00 ₺
Kur'an Kursu	57.348,65 ₺	Kardeş Aile	133.717,21 ₺
Mescid-i Aksa Gölgelek	439.413,50 ₺	Ev Eşyası Yardımı	10.188,00 ₺
		Su Kuyusu	61.951,04 ₺
		Giysi Yardımı	305.137,51 ₺
		Hijyen Seti	67.724,00 ₺
		İlaç Yardımı	71.970,00 ₺
TOPLAM	533.484,35 ₺		680.289,76 ₺

Ek Tablo 4: 2012 Yılı Ramazan ve Kurban Projeleri Yardımları

GIDA	RAMAZAN	KURBAN	MİKTAR
Afganistan	27.202,50 ₺	Afganistan	22.650,05 ₺
Arakan	77.079,80 ₺	Arakan	61.158,11 ₺
Bulgaristan	30.912,80 ₺	Batı Sahra	73.303,30 ₺
Batı Sahra	26.426,40 ₺	Bosna Hersek	29.186,54 ₺
Bosna Hersek	28.879,65 ₺	Bulgaristan	21.098,70 ₺
Çad	31.878,27 ₺	Çad	32.307,58 ₺
Filistin Gazze	508.399,60 ₺	Filistin	45.970,60 ₺
Filistin Kudus	104.988,90 ₺	Irak	16.262,82 ₺
Irak	27.202,50 ₺	Lübnan	53.375,07 ₺
Lübnan	27.235,50 ₺	Somali	28.176,44 ₺
Mısır	22.130,00 ₺	Sri Lanka	22.845,49 ₺
Pakistan	35.408,00 ₺	Suriye	27.000,00 ₺
Somali	36.298,00 ₺	Ürdün	41.564,45 ₺
Sri Lanka	36.141,12 ₺	Yemen	18.069,80 ₺
Ürdün	40.689,00 ₺		
Fitre	34.077,47 ₺		
Adak Akika	38.956,39 ₺		
Gıda Yardımı	252.324,67 ₺		
TOPLAM	1.386.230,57 ₺		492.968,95 ₺

Ek Tablo 5: 2013 Yılı Yardımları

KALICI PROJELER	HARCAMA	PROJELER	HARCAMA
Cami Mescit	80.622,45 ₺	Çadırkent (Suriye)	78.601,20 ₺
Yetimhane	191.764,70 ₺	Su Kuyusu	104.557,58 ₺
Okul (Hisar okulu)	47.001,00 ₺	Ev Eşyası yardımı	33.779,01 ₺
		Nakdi Yardım	18.983,37 ₺
		Giysi Yardımı	66.370,41 ₺
		Hijyen Seti	14.400,00 ₺
		Sağlık Yardımı	14.808,43 ₺
		Kardeş Aile	5.833,18 ₺
		İlmihal	38.355,69 ₺
TOPLAM	319.388,15 ₺		375.688,87 ₺

Ek Tablo 6: 2013 Yılı Ramazan ve Kurban Projeleri Yardımları

RAMAZAN	MİKTAR	KURBAN	MİKTAR
Afganistan	17.291,70	Afganistan	13.822,20 ₺
Arakan	29.675,75	Arakan	183.172,71 ₺
Arnavutluk	10.264,53	Arnavutluk	19.302,64 ₺
Bosna Hersek	22.128,75	Bosna Hersek	25.445,29 ₺
Bulgaristan	29.192,67	Bulgaristan	36.733,60 ₺
Burkina Faso	18.909,00	Çad	15.118,88 ₺
Cezayir (Batı Sahra)	28.602,00	Moro	24.000,98 ₺
Çad	33.991,50	Gazze	20.930,76 ₺
Moro	29.122,60	Irak	27.277,75 ₺
Filistin	55.618,73	Kenya	33.671,71 ₺
Irak	14.986,14	Kırgızistan	21.057,76 ₺
Kenya	25.282,29	Kudüs	23.488,90 ₺
Kırgızistan	22.428,58	Lübnan	50.219,65 ₺
Lübnan	72.008,90	Mısır	19.104,00 ₺
Nepal	25.282,29	Nepal	28.732,42 ₺
Somali	24.310,94	Somali	22.332,73 ₺
Sri Lanka	41.065,82	Sri Lanka	27.175,47 ₺
Tanzanya	28.920,00	Suriye	53.064,98 ₺
Ürdün	29.106,30	Tanzanya	30.663,00 ₺
Yemen	23.484,00	Yemen	29.746,00 ₺
Türkiye	98.532,00	Türkiye	49.984,00 ₺
İftar Organizasyonu	77.108,04		
Fitre	20.480,38		
Adak Akika	32.819,03		
Gıda Yardımı	284.209,45		
TOPLAM	1.094.821,39		755.045,43 ₺

Ek Tablo 7: 2014 Yılı Yardımları

KALICI PROJELER	MİKTAR	PROJELER	MİKTAR
Çad Kuran Kursu	103.707,56 ₺	Vietnam Yakacak	15.799,08 ₺
Burkina Faso Camii	31.538,98 ₺	Kardeş Aile	26.752,85 ₺
Bulgaristan Voysil Köyü Camii	65.953,70 ₺	İlmihal	8.630,99 ₺
Bulgaristan Mescit	14.787,44 ₺	Su Kuyusu	152.373,28 ₺
Arnavutluk Camii	74.119,20 ₺	Acil Yardım (Orta Afrika)	17.991,60 ₺
Arakan Okul	21.266,00 ₺	Çadırkent (Suriye)	460.587,78 ₺
Afganistan Öğrenci Evi	170.323,60 ₺	Acil Yardım (Suriye)	612.176,50 ₺
Yetimhane	57.120,00 ₺	Mobil Fırın	188.735,97 ₺
		Katarakt	26.990,28 ₺
		Sünnet Projesi(Bosna)	18.242,29 ₺
		Acil Yardım(Gazze)	226.208,32 ₺
TOPLAM	538.816,48 ₺		1.754.488,94 ₺

Ek Tablo 8: 2014 Yılı Ramazan ve Kurban Projeleri Yardımları

RAMAZAN	MİKTAR	KURBAN	MİKTAR
Suriye	72.318,40 ₺	Srilanka	53.600,00 ₺
Afganistan	25.944,50 ₺	Çad	22.713,30 ₺
Burkina Faso	22.618,72 ₺	Kenya	16.405,75 ₺
Bulgaristan	26.100,00 ₺	Afganistan	13.880,00 ₺
Bosna	27.005,95 ₺	Arnavutluk	22.100,00 ₺
Arnavutluk	23.606,00 ₺	Bosnahersek	29.000,00 ₺
Arakan	28.768,00 ₺	Bulgaristan	31.779,80 ₺
Türkiye	23.006,19 ₺	Burkina Faso	12.080,00 ₺
Filistin	202.887,40 ₺	Doğu Türkistan	16.039,09 ₺
Yemen	21.802,50 ₺	Filipinler	19.001,88 ₺
Vietnam	13.662,90 ₺	Filistin	89.375,00 ₺
Tanzanya	20.952,00 ₺	Irak	19.930,00 ₺
Sri Lanka	29.070,00 ₺	Kırgızistan	32.761,84 ₺
Lübnan	77.818,29 ₺	Lübnan	51.100,00 ₺
Kırgızistan	22.674,60 ₺	Somali	42.800,00 ₺
Kenya	18.168,75 ₺	Suriye	119.775,00 ₺
Irak	21.232,40 ₺	Tanzanya	33.875,00 ₺
Filipinler-Moro	15.116,40 ₺	Vietnam	27.748,26 ₺
Çad	37.791,00 ₺	Yemen	20.100,00 ₺
Somali	14.620,00 ₺		
Adak - Akika	55.000,00 ₺		
TOPLAM	800.164,00 ₺		674.064,92 ₺

Ek Tablo 9: 2015 Yılı Yardımları

KALICI PROJELER	MİKTAR	PROJELER	MİKTAR
Arnavutluk Camii	140.413,95 ₺	Yetim	197.403,16 ₺
Çad Kuran Kursu	62.976,30 ₺	Suriye Acil Yardım	357.866,47 ₺
Burkina Faso Esat Coşan Camii	31.256,57 ₺	Sağlık Yardımı	46.330,20 ₺
Burkina Faso Mehmet Fatma Bucak Camii	55.373,30 ₺	Kardeş Aile	6.600,00 ₺
Tanzanya Külliye	344.556,85 ₺	İlmihal	99.748,46 ₺
Aksa Okul Projesi	77.192,50 ₺	Gazze Acil Yardım	119.461,92 ₺
Burkina Faso Musa Tanrıverdi Camii	31.612,13 ₺	Kış Kampanyası	174.232,42 ₺
Burkina Faso Seyfettin-Emine Kurt Camii	56.889,80 ₺	Mobil Fırın	335.571,52 ₺
Hülya Göksu Mescidi	31.820,00 ₺	Su Kuyusu	,
		Nepal Deprem Acil	13.279,50 ₺
		Gazze Eğitim Seti	58.832,00 ₺
		Öğrencilere Ev	28.012,22 ₺
TOPLAM	832.091,40		1.437.337,87

Ek Tablo 10: 2015 Yılı Ramazan ve Kurban Projeleri Yardımları

RAMAZAN	MİKTAR	KURBAN	MİKTAR
Afganistan	22.969,35 ₺	Afganistan	37.689,37 ₺
Arakan	64.917,81 ₺	Arakan	42.701,21 ₺
Arnavutluk	29.641,51 ₺	Burkina Faso	64.240,31 ₺
Bosna Hersek	26.720,55 ₺	Çad	35.066,87 ₺
Bulgaristan	31.426,35 ₺	Etiyopya	18.976,44 ₺
Burkina Faso	45.496,66 ₺	Filipinler	11.385,66 ₺
Vietnam	28.948,17 ₺	Kenya	81.596,80 ₺
Çad	14.895,16 ₺	Somali	96.041,65 ₺
Etiyopya	22.912,05 ₺	Srilanka	30.257,33 ₺
Filistin	344.485,30 ₺	Tanzanya	46.549,53 ₺
Irak	20.484,00 ₺	Togo	51.909,28 ₺
Kenya	21.273,29 ₺	Nepal	30.536,85 ₺
Kırgızistan	26.433,66 ₺	Arnavutluk	17.850,00 ₺
Filipinler	21.156,66 ₺	Abhazya	11.560,49 ₺
Nepal	28.354,87 ₺	Bosna Hersek	25.000,00 ₺
Somali	44.526,10 ₺	Bulgaristan	14.000,00 ₺
Sri Lanka	22.197,39 ₺	Kırgızistan	16.850,00 ₺
Tanzanya	36.538,14 ₺	Suriye	23.205,51 ₺
Yemen	21.368,00 ₺	Vietnam	21.000,00 ₺
Türkiye	120.888,65 ₺	Yemen	28.000,00 ₺
Adak Akika	60.959,75 ₺	Irak	15.000,00 ₺
Malezya	16.230,62 ₺	Filistin	51.010,72 ₺
Abhazya	16.195,20 ₺	Lübnan	25.777,24 ₺
Suriye	50.141,10 ₺	Kırım	15.455,00 ₺
Kırım	27.144,00 ₺	Türkiye	144.790,80 ₺
Lübnan	25.835,80 ₺		
TOPLAM	1.192.140,14 ₺		956.451,06 ₺